

מסורת הש"ס

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יו.

עין משפט
נר מצוה

מד א מיי פ"ע מהל' מעשר הלכה ג:
מה ב מיי שם הל' א:
מו ג מיי פ"ע מהל' מחלוקת אסורות הל' כל סמך לאוין קלז טושי"ע י"ד סי' ק סעיף א:
מו ד ה מיי פ"א מהל' מעשה קרבנות הל' ה סמך לאוין שנה:
מה ו מיי פ"ע מהל' מעשר פ"ע מהל' סמך לאוין קדש:
מה ז מיי פ"י מהל' קרבן ספק הל' א סמך לאוין שבו:
ג ח מיי שם הל' א:
ג ט מיי שם הל' א:
ג י מיי פ"י מהל' שחיטה הל' א סמך לאוין קדש טושי"ע י"ד סי' רלז סעיף ו:
ג יב מיי שם הל' ב ופ"י מהל' סנהדרין הל' ד ופ"י מהל' ז ופ"א מהל' נערה הלכה ז ופ"א מהל' ממשות עמים הל' ג:
ג יג מיי פ"ע מהל' נדרים הל' ג ופ"א ד סמך לאוין רס:
ג יד מיי פ"א מהל' מעשה קרבנות הל' ד סמך לאוין שבו:
ג יז מיי פ"א מהל' נדרים הל' ט סמך לאוין שבו:
ג יח מיי פ"א מהל' מעשה קרבנות הל' ה סמך לאוין שנה:

תורה אור השלם

1. לא תוכל לזבל
בשערך מעשר דגןך
ותירשך וזרדךך וזבבת
בקרך וצאנך וכל נדריך
אשר תדר ונדבתךך
ותירשךך וזבבתךך
דברים יב יז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קדשים וכו' מעשר שני הא תנא:
(ב) תוס' ד"ה ודגן וכו' דלדבריו דר"ש קא אמרי וכו' אורי לן מיהא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' דטרימא. ז"ל דסניא:

ורבנן בריית נשמה חשובה חטה לא חשובה. תימה דצפנך גיד הנשה (חולין דף טז. וטו. וס) אמרין שאני גיד דצריה הוא ולא צטיל ואע"ג דלית ביה נשמה וי"ל דהכי קאמר שאני גיד דצריה הוא וכיון דלמיתא מצריית נשמה שפיר הויא צריה ולא נראה דהא נצלה דקא אחי מצריית נשמה ואעפ"כ לא הויא צריה אלא על כרחך הטעם תלוי דכל שאוצד שמו כשנתקדש הוי צריה וינחא מנצילה שאני ואוצדת שמה שלפעמים אף כשנתחכה קורין אותה נצילה ולכן לא הוי צריה אצל גיד אוצד שמו על ידי שנחתך אצל ק"ק לי מ"א קאמר הכא בריית נשמה חשבינא ליה ט"למא דלדבריו דר"ש (ב) אמרי לדידן אפילו נמי אית ביה נשמה לא הוי צריה אלא לדידן דצריה הוא אורי לי מיהא דכיון דליכא נשמה דצטלה: דלמא

לקיש כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו חנן אמר להם ר' שמעון אי אתם מודים לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהוא כברייתא אמר להן אף חטה אחת כברייתא חטה אין קמה לא לדבריהם קאמר להו לדידן אפילו קמה נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת דחטה אחת כברייתא ורבנן בריית נשמה חשובה חטה לא חשובה תניא כותיה דרבי ירמיה (ב) רבי שמעון אומר כל שהוא למכות לא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **בתנאי** האוכל בכורים עד שלא קרא עליהם יקדשין קדשים חוץ לקלעים יקדשים קלים ומעשר שני חוץ לחומה יחשובר את העצם בפסח הטהור ה"ז לוקה ארבעים אבל המותר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים הנוטל אם על הבנים רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה: **גמ'** אמר רבא בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתא אבל חכמים אומרים (ב) בכורים הנחה מעכבת בהן קריאה אין מעכבת בהן ולימא זו דברי רבי שמעון סתימתא הא קא משמע לן דרבי עקיבא כרבי שמעון סבירא ליה מאי ר' שמעון דתנאי ותורות ידך אלו בכורים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכל חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הקל ומה מעשר הקל אוכל חוץ לחומה לוקה בכורים לא כל שכן הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מבכורים עד שלא קרא עליהן שהוא לוקה ונדבותך זו תורה ושלמים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכל חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הא לא בא הכתוב אלא לאוכל חוץ לחומה לוקה בכורים זה הבכור אמר ר' שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכל חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לפני זריקה ק"ו מתורה ושלמים הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מן הבכור אפי' לאחר זריקה שהוא לוקה בקרבן וצאנך זו חטאת ואשם אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכל חוץ לחומה קל וחומר ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר ושלמים אם לאחר זריקה קל וחומר מבכור הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מחטאת ואשם אפילו לאחר זריקה חוץ לקלעים שהוא לוקה נדריך זו עולה אמר ר"ש מה בא זה ללמדנו אם לאוכל חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר מתורה ושלמים אם לאחר זריקה ק"ו מבכור אם חוץ לקלעים קל וחומר מחטאת ואשם הא לא בא הכתוב אלא

דלקמן דשמעין לר' שמעון זה דלית ליה כי מתניתין דקרייה מעכבא צו: **מאי ר' שמעון**. היכא שמענא ליה דלמר הכי: **וסתומם יד**. סיפיה דהאי קרא הוא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגןך ותירושך ויהנך ובכורות צפרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבותך ותרומת ידך ודרשך ר' עקיבא לקרא מסיפיה לרשיה דאי הוה דרש ליה מרשיה לקיפיה לא מדרש ליה כי האי גוונא ולקמיה מפרשינא ליה: **סרומם ידך** אלו בכורים. דכתיב (דברים טו) ולקח הכהן הטנא מידך: **אם לאוכל** בכורים חוץ לחומה לאסור לאסור כדמשמע קרא לא תוכל לאכול בשעריך וגו': **קל וחומר ממעשר הקל**. שהרי כתיב בתחלת המקרא מעשר דגןך. ולקמיה מפרש מאי חומר בכורים ממעשר: **עד שלא קרא עליהן**. ארמי אוצד אצי דאס אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לאסור אחר הראוי להם: **לפני זריקה שהוא לוקה**. דאס אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכן שהוא אסור החמור שאתה יכול לתמו לענין לאו שאין בו אזהרה מפורשת במקום אחר אלא עשה בלבד (שס יב) וס וצחק ישפך והדר והצבר תאכל [פסחים עו:] **קל וחומר מסודה ושלמים**. ולקמיה מפרש מאי חומריה דבכור מתודה ושלמים: **אפילו לאחר זריקה שהוא לוקה**. אס זר הוא שאין הבכור נאכל אלא לכהנים וזו היא אזהרתו וצמקוס אחר עשה הוא דאשכחן זה אף בכור שור וגו' ובשרם יהיה לך וגו' (בבבב יח): **אם לאוכל לאחר זריקה**. והוא זר קל וחומר מבכור. ולקמיה מפרש מאי חומריה דחטאת מבכור: **חוץ לקלעים**. ואזהרה עשה מלינו זה במקום אחר (ויקרא ו) במקום קדוש תאכל צפרך אהל מועד: לאוכל

קורא ואין לרד להפריש. דכיון שקרא עליו שם ילא הכרי מתורת טבל ושאר המעשרות הוא לרד להפריש על כרחך לפי שצריך להפריש ממעשר ראשון תרומת מעשר וליתנה לכהן שהיא צמיתה לזרים ומעשר שני לרד להעלותו לירושלים ולאכלו: **רצנן סברי ודאי טביל** לפיכך ספיקו לרד להוציא מיד ספק טביל: **לא נהסדו**. דממונא הוא אין צו אסור אכילה אלא גזל עניים ואיהו לגזל עניים לא חייש: **אפרושי מפרשי ליה**. לאפקועי טבילה נהי דמעשר ראשון לא מפרשי דסבר אי מפרשינא ליה צעינא לאפרושי תרומת מעשר מיינה שהוא צמיתה ונותנה לכהן ומעשר שני נמי אי מפרשינא ליה צעינא אסוקיה ומיכליה צירושלים: **מחלוקת חטטה**. שהיא כברייתא: **כך מחלוקת צו**. דקסבר ר' שמעון כל האסורין כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לענין קרבן על שגגת כרת והלכה למשה מסיני היא: **בתנאי** עד שלא קרא עליהן. ארמי אוצד וגו' ובגמרא ליק היכן הוזהר: **קדשי קדשים חוץ לקלעים**. או שאלו קדשי קדשים צומן משכן חוץ לקלעים ובגמרא מפרש היכן הוזהר: **קדשים קלים חוץ לחומה**. ואזהרה מלא תוכל לאכול בשעריך וגו' וכן מעשר שני. ובגמרא פריך מעשר שני (א) תנא ליה לעיל מעשר שני והקדש שלא נפדו והיינו שאלו חוץ לחומה בלא פדיון: **המותר בטמא אינו לוקה**. כדלמר לעיל צה הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה כו': **השובר**. עלב. צמחא

לא תשברו צו' כשבר ולא צפסול: **לוקה ואינו משלח**. קסבר שלח מעיקרא תקח האס אלא שנתק לעשה משמע ואין כאן לאו שנתק לעשה דאע"ג דכתיב שלח משלח אחר לא תקח לאו למימרא דאס לקחת שלח אלא לא תקח אלא שלחנה קודם לקחת: **ותחכמוס אומרים משלח ואינו לוקה**. קסברי שלח אחר משמע ולא שנתק לעשה הוא: **גמ' זו דברי ר' עקיבא**. מתניתין דקמינ בכורים קרייה מעכבא צו ר' עקיבא היא שהיה רגיל רבי לקטוס דצרי צמשה צתם צממה מקומות והכי שמיע ליה לר' יוחנן דלית ליה ר' עקיבא קרייה מעכבא בכורים: **הנחה**. לפני המוצא מעכבת צהן דשנה צה קרא (דברים טו) והניחו לפני וגו' (שס) והנחתו לפני וגו': **וימא זו דברי ר' שמעון**. דהוי ליה לאיתויי סיעתא למילתיה (ב) מתניתין דלקמן דשמעין לר' שמעון צה דלית ליה כי מתניתין דקרייה מעכבא צו: **מאי ר' שמעון**. היכא שמענא ליה דלמר הכי: **וסתומם יד**. סיפיה דהאי קרא הוא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגןך ותירושך ויהנך ובכורות צפרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבותך ותרומת ידך ודרשך ר' עקיבא לקרא מסיפיה לרשיה דאי הוה דרש ליה מרשיה לקיפיה לא מדרש ליה כי האי גוונא ולקמיה מפרשינא ליה: **סרומם ידך** אלו בכורים. דכתיב (דברים טו) ולקח הכהן הטנא מידך: **אם לאוכל** בכורים חוץ לחומה לאסור לאסור כדמשמע קרא לא תוכל לאכול בשעריך וגו': **קל וחומר ממעשר הקל**. שהרי כתיב בתחלת המקרא מעשר דגןך. ולקמיה מפרש מאי חומר בכורים ממעשר: **עד שלא קרא עליהן**. ארמי אוצד אצי דאס אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לאסור אחר הראוי להם: **לפני זריקה שהוא לוקה**. דאס אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכן שהוא אסור החמור שאתה יכול לתמו לענין לאו שאין בו אזהרה מפורשת במקום אחר אלא עשה בלבד (שס יב) וס וצחק ישפך והדר והצבר תאכל [פסחים עו:] **קל וחומר מסודה ושלמים**. ולקמיה מפרש מאי חומריה דבכור מתודה ושלמים: **אפילו לאחר זריקה שהוא לוקה**. אס זר הוא שאין הבכור נאכל אלא לכהנים וזו היא אזהרתו וצמקוס אחר עשה הוא דאשכחן זה אף בכור שור וגו' ובשרם יהיה לך וגו' (בבבב יח): **אם לאוכל לאחר זריקה**. והוא זר קל וחומר מבכור. ולקמיה מפרש מאי חומריה דחטאת מבכור: **חוץ לקלעים**. ואזהרה עשה מלינו זה במקום אחר (ויקרא ו) במקום קדוש תאכל צפרך אהל מועד: לאוכל

(יבמות עב).